

2. Сорочан Т.М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія та практика [Текст]: Монографія. — Л.: Знання, 2005. — 384 с.
3. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом : навч. посіб. / Є. М. Хриков – К.: Знання, 2006. – 365 с.

УДК 378.147.886.168:004.9

Совгіра Ю.

здобувач другого рівня вищої освіти

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ- ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА

Вступ. Сьогодні вища освіта перебуває на стадії глибокої трансформації її змісту, що викликано реаліями інформаційного суспільства, процесами євроінтеграції, впровадженням компетентнісного підходу в освітню діяльність тощо. Сучасні фахівці повинні бути активними споживачами величезних обсягів інформації, здатними сформулювати проблему та знайти оптимальні шляхи її вирішення. Більшість з цих завдань реалізується через освіту упродовж життя та самостійну навчальну діяльність.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та їх впровадження у різні види діяльності людини визначили інформатизацію освіти пріоритетним напрямом розвитку нашої країни, оскільки вони відкривають широкі можливості для удосконалення процесу навчання, підвищення якості освітньої діяльності, зокрема самостійної роботи студентів-філологів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання інформаційних технологій для організації самостійної роботи студентів розглядалося такими дослідниками як В. Казаченок, Л. Коновалец, С. Кустовський та ін. Розробкою вимог до створення електронних засобів

навчального призначення, зокрема електронних підручників, займалися В. Лапінський, О. Зіміна, М. Шишкіна та ін. Використання електронних підручників під час фахової підготовки майбутніх філологів досліджували С. Шаров, Т. Шарова, А. Землянська.

Формулювання мети статті та завдань. Метою статті є висвітлення основних переваг використання електронних підручників у навчальному процесі, повідомлення про структуру електронних підручників з історії української і зарубіжної літератури, які використовуються студентами-філологами під час самостійної роботи.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що розв'язання проблеми підготовки активного громадянина, здатного до самовдосконалення та самонавчання упродовж життя [1, с. 142], який вмiє самостійно здобувати та використовувати потрібну інформацію, неможливе без широкого впровадження у навчальний процес самостійної роботи, яка є необхідною умовою професійного розвитку та конкурентоспроможності на ринку праці [2, с. 36]. Водночас, розвиток професійних компетентностей та самостійності у вирішенні поставлених перед студентами навчальних завдань передбачає формування у них навичок самостійної навчальної діяльності, підвищення рівня пізнавальної активності [6, с. 36], практичне застосування набутих знань тощо.

Досвід використання ІКТ у навчальному процесі вищої школи дає підстави свідчити про можливість їх використання практично в усіх традиційних формах навчання з різним співвідношенням між традиційними та автоматизованими режимами роботи. До таких форм належать лекції, семінари, курсові та дипломні роботи, лабораторні та практичні заняття, усі види самостійної навчальної діяльності тощо. Дослідники вважають, що комп'ютер сприяє підвищенню ефективності аудиторної та позааудиторної самостійної роботи. Так, студент може виконати завдання, подані для самостійного опрацювання, у зручний для нього час, повторно завантажити потрібний навчальний матеріал, здійснити самоконтроль тощо [5, с. 128].

Крім того, використання мультимедіа під час проведення самостійної роботи дозволяє підвищити рівень опрацювання навчального матеріалу через одночасне поєднання різних способів сприйняття навчальної інформації.

Одним із напрямків застосування інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі є використання електронних засобів навчального призначення (ЕЗНП), під якими розуміються засоби навчання, що зберігаються на цифрових або аналогових носіях даних і відтворюються на електронному обладнанні [4, с. 5]. Типовим представником ЕЗНП є електронні підручники, які визначаються як електронне навчальне видання із систематизованим викладом дисципліни або її частини, що відповідає навчальній програмі, містить навчальну інформацію у різних цифрових форматах, забезпечує інтерактивну взаємодію між учасниками навчального процесу [3].

Використання електронного підручника дозволяє отримати такі переваги, як: оперативне оновлення та актуалізація навчального матеріалу; оптимізація співвідношення між кількістю прикладів, розглянутих в аудиторії, та завданнями, поданими для самостійного опрацювання; розвиток пізнавального інтересу студентів за рахунок розташування всіх необхідних навчальних матеріалів в одному місці (на диску, електронному ресурсі тощо) [7, с. 295]; полегшення розуміння та сприйняття навчального матеріалу, поданого на самостійне опрацювання; організація зворотного зв'язку за допомогою різних видів комп'ютерного контролю знань тощо.

Розглянемо декілька електронних підручників з історії української і зарубіжної літератури, які використовуються під час самостійної роботи студентів III і IV курсу філологічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Електронний засіб навчального призначення «Творчість Костя Гордієнка: художній і культурний феномен XX століття» призначено самостійної роботи з історії української літератури XX століття (20-60-ті роки). З його допомогою студенти можуть ознайомитися з витоками та

шляхами розвитку української літератури ХХ ст.; теоретичними аспектами дискурсу українських письменників ХХ ст. тощо. У вищезазначеному електронному підручнику максимальну увагу зосереджено на творчості Костя Гордієнка як основоположника радянської прози, головною темою якого є життя українського села ХХ ст. [7, с. 291].

Електронний засіб навчального призначення «Творчість Костя Гордієнка: художній і культурний феномен ХХ століття» має наступну структуру: «Теорія» (розділ містить лекційний матеріал курсу); «Проза» (містить тексти художніх творів та зображення до цих творів); «Неопубліковане» (містить тексти та скановані копії рукописів, які не були опубліковані); «Епістолярій» (дозволяє переглянути тексти та скановані копії листів, телеграм, інших документів); «Фотоархів» (надає змогу студенту переглянути фотографії, малюнки та інші графічні зображення); «Відео» (містить відеофрагменти до художніх творів та подій, пов'язаних із творчою діяльністю автора); «Тестування» (надає можливість здійснити самоконтроль знань); «Біографія» (розділ призначений для відображення хронологічної таблиці авторів); «Про програму» (містить коротку інформацію про електронний підручник, перелік літератури для опанування курсом).

Електронний підручник з курсу «Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII ст.» містить в собі лекційний матеріал, семінарські заняття, а також інформацію, необхідну для самостійної роботи. Структура електронного підручника розпочинається з пояснювальної записки, де студенти можуть познайомитися із метою навчальної дисципліни та її структурою. Підручник містить критерії оцінювання знань та умінь студентів, що визначають вимоги до складання іспиту за даною навчальною дисципліною; художні тексти, які є обов'язковими для прочитання; додаткові поетичні та прозові тексти.

За допомогою електронного підручника з історії зарубіжної літератури студенти можуть ознайомитися з біографії митців XVII-XVIII ст., вивчення яких передбачено базовою та робочою програмами. Це допомагає студентам зорієнтуватись у часовому періоді, до якого слід відносити того чи

іншого письменника, до якої течії або напряму вони належать, а також познайомитися із творчими набутками митців. Також в електронному підручнику представлено фотогалерею та фільмотеку, де студент може переглянути фотографії зарубіжних письменників XVII-XVIII ст., відеофрагменти з їх біографії. До структури електронного підручника з курсу «Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII ст.» входить тезаурус, який містить перелік термінів та понять.

Забезпечення зворотнього зв'язку при організації самостійної роботи студентів є важливою складовою частиною навчального процесу. У цьому сенсі користь комп'ютерного тестування безперечна. Вагомими перевагами такого контролю є об'єктивність оцінювання знань при правильному складанні тестових завдань, заощадження навчального часу, забезпечення оперативного зворотнього зв'язку, безпосередня фіксація результатів, індивідуальні та групові форми організації контролю [8, с. 37]. В обох розглянутих електронних підручниках були застосовані тестові завдання, які передбачають одну правильну відповідь з чотирьох запропонованих. Для перевірки та самоперевірки знань призначені також контрольні питання до навчального матеріалу всього курсу.

Висновки. Отже, електронні підручники з історії зарубіжної та української літератури за рахунок використання широких можливостей гіпертекстових та мультимедійних технологій, а також значного змістовного наповнення, надають можливість забезпечити якісне опанування навчальним матеріалом під час самостійної роботи студентів-філологів.

Література

1. Избаш С., Черникова В. Самоосвіта майбутніх викладачів вищої школи як андрагогічна проблема // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2016. – №2. – С. 142–146.

2. Кобилянський О.В. Особливості організації самостійної роботи студентів при вивченні безпеки життєдіяльності // Освіта Донбасу. – 2009. – №5 – С. 34–42.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про внесення змін до Положення про електронні освітні ресурси» №1061 від 01.09.2016: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0066-18>.
4. Положення про підготовку навчальних видань та електронних засобів навчального призначення / Уклад. В. Т. Горбенко, Г. І. Лоза, І. О. Мікульонок. – К. : НТУУ «КПІ», 2008. – 48 с. – 500 пр.
5. Федотова М.А. Формирование самостоятельной деятельности студентов в дидактической компьютерной среде // Информатика и образование. – 2006. – №10. – С. 126–128.
6. Шаров С.В. Самостійна робота як умова формування професійної компетентності майбутніх фахівців // Сучасні тенденції розвитку української науки: матеріали Всеукр. наук. конф. (21-22 липня 2017 р., м. Переяслав-Хмельницький). – Переяслав-Хмельницький, 2017. – №. 5. – С. 35–38.
7. Шарова Т.М., Шаров С.В. Використання електронного засобу навчального призначення під час викладання історії української літератури // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. – 2015. – №39. – С. 290–296.
8. Цехмістрова Г.С. Освітні інновації у вищих навчальних закладах // Гуманітарні науки. – 2003. – №2. – С. 32–39.